

י"ח אב, תשס"ד
5 אוגוסט, 2004

אל :

תפוצה : א', נצ' (1), בי' (3), ג' (1), די' (1), ו'

הוראת ביצוע מס הכנסה מס' 18/2004 – תכנון ומדיניות

הנדון: חישוב הכנסה לפי סעיפים 3(ט) ו-3(י) לפקודת מס הכנסה בשנת המס 2003

1. מבוא

בשנת המס 2003 ירד מדד המחירים לצרכן ב- 1.89%. ירידה זו באה לאחר מספר שנים בהן המדד היה נמוך, ובחלק מהחודשים בהן אף היו מדדים שליליים.

ירידת המדד בשנת המס 2003 העלתה, בין השאר, את השאלה כיצד יש לקבוע את "שיעור הריבית" לפי ההוראות בתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור הריבית), התשמ"ה-1985 שהותקנו מכוח סעיף 3(ט) לפקודה (להלן: **תקנות מכוח 3(ט)**), ובתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף 3(י)), התשמ"ו-1986, שהותקנו מכוח סעיפים 3(י) ו-143 לפקודה (להלן: **תקנות מכוח 3(י)**).

הוראת ביצוע זו באה להנחות כיצד ליישם את הוראות התקנות הנ"ל כאשר "שיעור עליית המדד" שחושב לשנת המס 2003, או לתקופה כלשהי בה, הינו שלילי.

2. קביעת "שיעור הריבית" בתקנות מכוח 3(ט)

הוראות תקנה 2 לתקנות מכוח 3(ט) קובעות את "שיעור הריבית" לעניין סעיף 3(ט) לפקודה:

2.1 הלוואה לפי סעיף 3(ט) לפקודה - הכלל

בתקנה 2(א) לתקנות מכוח 3(ט) נקבע:

"שיעור הריבית לעניין סעיף 3(ט) לפקודה יהא שיעור עליית המדד בתוספת 4 אחוזים המוכפלים במספר הימים בתקופת הזקיפה ומחולקים בשלוש מאות שישים וחמש";

מכאן שהכלל הוא ש"שיעור הריבית" לעניין סעיף 3(ט) לפקודה לשנת המס 2003 הוא שיעור עליית המדד בתוספת 4%. אם נתייחס לנאמר בתקנה כאל נוסחה מתמטית, אזי בשנת 2003 בה המדד ירד, "שיעור הריבית" יהיה "שיעור עליית המדד", שהוא סכום שלילי, בתוספת 4%, ומכאן שהתוצאה המתמטית שתתקבל תהיה נמוכה מ-4%. גם במקרים בהם תקופת הזקיפה היא חלק משנת המס 2003 יכול להיווצר מצב דומה, כאשר "שיעור עליית המדד" לאותה תקופה הוא שלילי.

יישום:

א. לתקופת זקיפה המתפרסת על פני כל שנת המס 2003:

"שיעור הריבית" יחושב על ידי הפחתת 1.89% (ירידת המדד בשנת המס 2003 לעניין התקנות) מ-4%, ומכאן ש"שיעור הריבית" שיקבע יהיה 2.11%.

ראה דוגמא מספר 1 בנספח.

ב. לתקופת זקיפה המתפרסת על פני חלק משנת המס 2003, בה "שיעור

עליית המדד" הוא שלילי:

"שיעור הריבית" יחושב על ידי קיזוז בין "שיעור עליית המדד" השלילי לאותה תקופה לבין שיעור הריבית הריאלית לאותה תקופה (4% מוכפל במספר הימים בתקופת הזקיפה/ההלוואה ומחולק ב-365).

ראה דוגמא מספר 2 בנספח.

2.2

הלוואה לעובד עד לסכום של 6,000 ₪ - חריג לכלל

כחריג לכלל שפורט לעיל, לגבי הלוואה שניתנה לעובד ממעביד, שאינו חבר בני אדם שהעובד הוא בעל שליטה בו, ושסך יתרות קרן ההלוואות של העובד לא עלה על 6,000 ₪ בתקופת הזקיפה, "שיעור הריבית" שנקבע בתקנה 2(ב) לתקנות מכוח 3(ט) הוא "שיעור עליית המדד". אם נתייחס לנאמר בתקנה כאל נוסחה מתמטית, אזי לתקופת הלוואה בשנת המס 2003 בה המדד ירד, "שיעור הריבית" יהיה שיעור השינוי במדד, שהוא סכום שלילי.

אם ניתנה לעובד הלוואה נומינלית (ללא ריבית), לא יחול סעיף 3(ט) לפקודה.

.3

קביעת "שיעור הריבית" בתקנות מכוח 3(י)

בהלוואות שניתנות, בתנאים מסוימים, בריבית בשיעור הנמוך מ"שיעור הריבית" שנקבע בתקנות מכוח 3(י), מחוייב "הפרש הריבית" כהכנסה בידי נותן ההלוואה. סעיף 3(י) לפקודה חל רק במקרה שעל נותן הלוואה חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים. תקנה 2 לתקנות מכוח 3(י) קובעת את "שיעור הריבית" לענין סעיף 3(י) לפקודה.

התקנות מכוח 3(י) מבחינות בין שני מקרים:

- (1) כאשר על מקבל ההלוואה **לא חלות** הוראות פרק ב' לחוק התיאומים.
- (2) כאשר על מקבל ההלוואה **חלות** הוראות פרק ב' לחוק התיאומים.

3.1

כאשר על מקבל ההלוואה לא חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים

כאשר הוראות פרק ב' לחוק התיאומים אינן חלות בקביעת הכנסתו של מקבל ההלוואה, נקבע בתקנה 2(א) לתקנות 3(י) כי "שיעור הריבית" יהיה "...שיעור עליית המדד בתוספת 4 אחוזים המוכפלים במספר הימים בתקופת הלוואה ומחולקים בשלוש מאות שישים וחמישה".

יישום:

היישום במקרה זה דומה ליישום המפורט בסעיף 2.1 לעיל. ביישום האמור, במקום המונח "תקופת זקיפה" יש לקרוא "תקופת הלוואה".

ראה דוגמא מספר 3 בנספח.**3.2**כאשר על מקבל ההלוואה חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים

לגבי הלוואה שניתנה למי שפרק ב' להוראות חוק התיאומים חלות בקביעת הכנסתו, נקבע בתקנה 2 לתקנות מכוח 3(י):

"שיעור הריבית לעניין סעיף 3(י) לפקודה בשנת המס

יהיה שיעור עליית המדד..."

אם נתייחס לנאמר בתקנה כאל נוסחה מתמטית, אזי לתקופת הלוואה בשנת המס 2003 בה המדד ירד, "שיעור הריבית" יהיה שיעור השינוי במדד, שהוא סכום שלילי.

ראה דוגמא מספר 4 בנספח.

אם ההלוואה שניתנה היא נומינלית (ללא ריבית), לא יחול סעיף 3(י) לפקודה.

3.3שטר הון

על שטר הון, אשר לו שיעור השינוי במדד היה חיובי היה בגדר נכס קבוע/שינוי שלילי, ואשר אינו נחשב לנכס קבוע/שינוי שלילי בשנת המס 2003 בשל ירידת המדד (ראה סעיף 2.11 בהוראת ביצוע 11/2004 "יישום הוראות חוק התיאומים בשנת המס 2003"), לא יחול סעיף 3(י) לפקודה.

4. במידה שתתעוררנה בעיות בעת יישום הוראת ביצוע זו, יש לפנות לנציבות.

ב ב ר כ ה,

נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין

נספח – דוגמאות

דוגמא מספר 1

חברת אאא נתנה ביום 1.1.03 הלוואה צמודה למדד בסך 200,000 ₪ לאחד מבעלי המניות בה שהוא בעל שליטה כמשמעות המונח לפי ההגדרה בסעיף 3(ט) לפקודה. ההלוואה לא נפרעה עד תום שנת המס 2003.

כפי שנאמר בסעיף 2.1 א' לחוזר, "שיעור הריבית" יהיה 2.11%. ההלוואה שניתנה צמודה למדד, ששיעורו בשנת המס 2003 הוא -1.89%, שהוא שיעור הנמוך מ"שיעור הריבית" ולכן במקרה זה חלות הוראות סעיף 3(ט) לפקודה.

בעל המניות ידווח על הכנסה בסך 8,000 ₪ בהתאם להוראות סעיף 3(ט) לפקודה. "הפרש הריבית" חושב כדלקמן:

$$200,000 \times 2.11\% - 200,000 \times (-1.89\%) = 4,220 + 3,780 = \underline{8,000}$$

סכום הריבית לפי "שיעור הריבית" בתקנות	סכום הריבית לפי חוזה ההלוואה
---	---------------------------------

אילו ההלוואה היתה נומינלית (לא צמודה למדד), סכום ההכנסה לפי סעיף 3(ט) לפקודה עליה ידווח בעל המניות יהיה 4,220 ₪. "הפרש הריבית" חושב כדלקמן:

$$200,000 \times 2.11\% - 200,000 \times 0 = 4,220 - 0 = \underline{4,220}$$

סכום הריבית לפי "שיעור הריבית" בתקנות	סכום הריבית לפי חוזה ההלוואה
---	---------------------------------

דוגמא מספר 2

ביום 1.5.2003 נתנה חברת אבג הלוואה בסך 150,000 ₪ לאחד מבעלי המניות בה שהוא בעל שליטה כמשמעות המונח לפי ההגדרה בסעיף 3(ט) לפקודה.

ההלוואה שניתנה צמודה למדד.

ההלוואה נפרעה ביום 30.7.2003.

"שיעור עליית המדד" המחושב ל"תקופת הזקיפה" הוא -1.77% . שיעור הריבית הריאלית המחושב לתקופה זו הוא 1% ($1\% = 3 / 12 * 4\%$).

"שיעור הריבית" לתקופה זו יהיה $-0.77\% = 1.77\% - 1\%$. מכיוון שההלוואה צמודה למדד, שיעור הריבית החל עליה הוא -1.77% , הנמוך מ"שיעור הריבית", ולכן על בעל המניות חלות הוראות סעיף 3(ט) לפקודה.

בעל המניות ידווח על הכנסה בסך 3,810 ₪ בהתאם להוראות סעיף 3(ט) לפקודה. "הפרש הריבית" חושב כדלקמן:

$$150,000 \times 0.77\% - 150,000 \times (-1.77\%) = 1,155 + 2,655 = \underline{3,810}$$

סכום הריבית לפי "שיעור הריבית" בתקנות
סכום הריבית לפי חוזה ההלוואה

דוגמא מספר 3

חברת בבב, עליה חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים, נתנה הלוואה בסך 500,000 ₪ לחברת גג, עליה לא חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים.

ההלוואה צמודה ליין היפני. בתקופה בה עמדה ההלוואה (חלק מהשנה) ירד שער החליפין של היין בשיעור של 3% . בתקופה זו ירד שיעור המדד ב- 0.8% , ואילו שיעור הריבית הריאלית המחושב לתקופה זו הוא 0.5% .

"שיעור הריבית" לתקופה זו יהיה $-0.3\% = 0.8\% - 0.5\%$. מכיוון ששיעור הריבית על ההלוואה הוא -3% , הנמוך מ"שיעור הריבית", הרי שעל חברת בבב נותנת ההלוואה חלות הוראות סעיף 3(י) לפקודה.

הכנסה לפי סעיף 3(י) לפקודה שתיזקף לחברת בבב תהיה בסך 13,500 ₪. "הפרש הריבית" חושב כדלקמן:

$$500,000 \times (-0.3\%) - 500,000 \times (-3\%) = -1,500 + 15,000 = \underline{13,500}$$

סכום הריבית לפי "שיעור הריבית" בתקנות
סכום הריבית לפי חוזה ההלוואה

דוגמא מספר 4

חברת דדד נתנה הלוואה בסך 300,000 ₪ לחברת ההה. על שתי החברות תלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים.

ההלוואה צמודה ליין היפני. בתקופה בה עמדה ההלוואה ירד שער החליפין של היין בשיעור של 5%. בתקופה זו ירד שיעור המדד ב-1.5%.

"שיעור הריבית" לתקופה זו יהיה 1.5% - (שיעור השינוי במדד). מכיוון ששיעור הריבית על ההלוואה הוא 5%, הנמוך מ"שיעור הריבית", הרי שעל חברת דדד נותנת ההלוואה חלות הוראות סעיף 3(ג) לפקודה.

הכנסה לפי סעיף 3(ג) לפקודה שתיזקף לחברת דדד תהיה בסך 10,500 ₪. "הפרש הריבית" חושב כדלקמן:

$$300,000 \times (-1.5\%) - 300,000 \times (-5\%) = -4,500 + 15,000 = \underline{\underline{10,500}}$$

סכום הריבית לפי
"שיעור הריבית"
בתקנות

סכום הריבית לפי חוזה
ההלוואה